

Syfte med ersättningsfundsreglerna

Försäkringsersättningen är normalt i sin helhet en beskattningsbar intäkt och ska tas upp till beskattning i enlighet med god redovisningssed, vilket i många fall innebär en tidpunkt som inträffar innan ersättningsinvestering eller reparation genomförs. Därför finns möjlighet, enligt bestämmelserna i 31 kap IL (Inkomstskattelagen 1999:1229), att helt eller delvis sätta av nettot, av försäkringsersättningen och skattemässigt avdragsgill värdeminskning som kan uppkomma vid skadan, till en ersättningsfond för att en försäkringsskada inte ska leda till att den skattskyldige drabbas av förtida skattebelastning och därtill relaterade likviditetspåfrestning. Detta förutsätter dock i de flesta fall att motsvarande nedskrivning, intäkt från försäkringsersättning samt avsättning till ersättningsfond skett i redovisningen. Tidpunkt för nedskrivning och intäkt/redovisning styrs av god redovisningssed där god redovisningssed styr beskattningen. Avsättningen till ersättningsfonden är en skattemässig bestämmelse och kräver i de flesta fall motsvarande hantering i redovisningen, det vill säga här styr beskattningen redovisningen. Den redovisningsmässiga hanteringen för ianspråktagande av ersättningsfonden är dock inte reglerad.

Det skattemässiga avdraget för avsättning till ersättningsfond får göras avseende inventarier, byggnader, markanläggningar, mark samt djurlager i jordbruk och i renskötsel. Denna artikel berör inte hantering av ersättningsfond avseende djurlager.

I de fall ersättningsfonden används för reparation eller underhåll redovisas dessa kostnader i resultaträkningen och motsvarande upplösning av ersättningsfonden redovisas som bokslutsdisposition endast om arbetet utförs efter det år som försäkringsersättningen intäkt/redovisades. Artikeln behandlar inte heller denna situation vidare.

Ersättningsfondens skattemässiga status

Ersättningsfond är ett skatterättsligt begrepp och det är också de skatterättsliga definitionerna på inventarier, byggnader, markanläggningar och mark som åsyftas i 31 kap IL. Tillgångarna kan ha andra benämningar i redovisningen. Oavsett benämning i redovisningen avses i denna artikel motsvarigheten till de skatterättsliga begreppen på tillgångarna.

För att erhålla skattemässigt avdrag för avsättning för ersättningsfond måste ersättningsfonden i de allra flesta fall bokföras. Undantaget är ersättningsfond för mark, där någon avsättning inte behöver göras i redovisningen för att erhålla skattemässigt avdrag.

En ersättningsfond får, enligt IL, tas i anspråk för tillgångar som anskaffas efter det beskattningsår som avsättningen gjordes. Det ianspråktagna beloppet är inte skattepliktigt men i gengäld är inte heller motsvarande anskaffningsvärde avdragsgillt, varken omedelbart eller som löpande värdeminskningssavdrag.

Relevanta affärshändelser att beakta

De affärshändelser som uppkommer till följd av skadan är normalt följande:

- 1 De skadade tillgångarnas redovisade värde minskas genom att en nedskrivning bokförs i resultaträkningen.
- 2 Försäkringsersättning intäkt/redovisas i posten *Övriga rörelseintäkter*.
- 3 Anskaffning av ersättningsstillgång eller reparation och underhåll av den skadade tillgången.

Dessutom tillkommer bokslutsdispositioner i form av avsättning till och återföring av ersättningsfond i de fall bestämmelserna om ersättningsfond i 31 kap IL tillämpas och det inte avser mark.

Redovisningsfrågor

De frågor som ofta uppkommer är:

1. Hur ska skattemässig avsättning till ersättningsfond avspeglas i redovisningen?
2. Hur ska ianspråktagandet av skattemässig ersättningsfond avspeglas i redovisningen?

Redovisning av ersättningsfond i juridisk person

Bestämmelser i K3

K3 innehåller ingen specifik reglering av hur skattemässig avsättning till ersättningsfond eller ianspråktagande av sådan fond ska redovisas.

Materiella anläggningstillgångars anskaffningsvärde ska, i enlighet med K3 kapitel 17, kostnadsföras genom avskrivningar under nyttjandeperioden på ett sätt som återspeglar förbrukningen av anskaffningsvärdet. Vid värdenedgångar som bedöms bestående ska nedskrivning göras av det redovisade värdet i enlighet med K3 kapitel 27. I de flesta fall saknas sannolikt stöd i K3 för att redovisa en avskrivning eller nedskrivning som motsvarar den momentana minskning av det skattemässiga anskaffningsvärdet som ianspråktagandet av ersättningsfonden innebär. Det går således inte att med stöd i K3 göra samma justering av det avskrivningsbara beloppet som görs skattemässigt avseende de tillgångar som omfattas av den räkenskapsenliga avskrivningen.

I kapitel 29 i K3 finns krav på redovisning av uppskjuten skatt. Detta krav gäller fullt ut i koncernredovisningen men det finns vissa undantag i juridisk person. Således måste man ha med en bedömning av uppskjuten skatt vid tillämpning av reglerna om ersättningsfond.

Förslag till redovisning när K3 tillämpas

På grund av kravet på samband mellan redovisning och beskattning i 31 kap IL måste avsättning till ersättningsfond göras i redovisningen efter att skadan skett för att skattemässig effekt ska uppnås, det vill säga att försäkringsersättning minskat med värdeminskningens belopp inte ska bli en skattepliktig intäkt. Detta gäller dock inte ersättningsfond avseende mark och något behov av en redovisad avsättning till ersättningsfond för mark finns därför inte. Ersättningsfonden klassificeras som en obeskattad reserv i balansräkningen så länge den förväntas utnyttjas för en ersättningsinvestering.

När ersättningsfonden tas i anspråk skattemässigt för en ersättningsinvestering är det vår uppfattning att den ska återföras även i redovisningen, vilket redovisas som en minskning av den obeskattade reserven *Ersättningsfond* och en intäkt bland *Bokslutsdispositioner*. När räkenskapsenlig avskrivning tillämpas avseende ersättningsinvesteringen, det vill säga när det är fråga om inventarier, behöver den minskning av det skattemässiga värdet på de anskaffade inventarierna som motsvaras av återföringen av ersättningsfonden avspeglas i redovisningen.

Det skattemässiga avskrivningsunderlaget för ersättningstillgången utgörs av anskaffningsvärdet minskat med upplösningen av ersättningsfonden, vilket ur ett skatteperspektiv innebär en slags engångsavskrivning.

För att kunna tillämpa den skattemässiga räkenskapsenliga avskrivningen krävs samstämmighet mellan redovisat värde tillsammans med ackumulerade överavskrivningar å ena sidan och skattemässigt restvärde å andra sidan. Räkenskapsenlig avskrivning kan vara aktuellt för det som skattemässigt benämns inventarier men inte för byggnader, markanläggningar eller mark. Det föreligger således behov av en redovisningsmässig behandling som innebär samstämmighet mellan redovisning och beskattning avseende tillgångar som omfattas av de skattemässiga reglerna för räkenskapsenlig avskrivning. Det erhålls genom att redovisa en överavskrivning bland *Bokslutsdispositioner* och en ökning av de obeskattade reserverna i form av *Ackumulerade överavskrivningar*. Upplösning av ersättningsfonden och avsättning till överavskrivningar måste, enligt vår uppfattning, göras brutto över resultaträkningen.

För de fall räkningsenlig avskrivning inte tillämpas saknas behov av samstämmighet mellan redovisning och beskattning och någon ökning av ackumulerade överavskrivningar är inte motiverad. Detta gäller exempelvis byggnader och markanläggningar. I de fallen behöver emellertid den skattepliktiga temporära skillnad som uppstår mellan redovisat anskaffningsvärde på ersättningsinvesteringen och dess skattemässiga värde (som är lägre till följd av den återförda ersättningsfonden), beaktas genom redovisning av en uppskjuten skatteskuld. En uppskjuten skatteskuld och en uppskjuten skatteskuld redovisas således avseende den skattepliktiga temporära skillnaden. I takt med att den temporära skillnaden förändras redovisas förändringen av den uppskjutna skatteskulden som en förändring av uppskjuten skatt i resultaträkningen.

Koncernredovisning

Vad gäller koncernredovisningen redovisas ingen ersättningsfond eftersom kopplingen mellan redovisning och beskattning endast gäller för juridisk person. Den skattepliktiga temporära skillnad som uppstår då en skattemässig ersättningsfond föreligger (skuld) som inte redovisas i koncernbalansräkningen avspeglas i stället i form av en uppskjuten skatteskuld. Den uppskjutna skatteskulden uppgår till skattesatsen multiplicerat med skillnaden mellan den skattemässiga skulden (beloppet för ersättningsfonden) och det redovisade värdet i koncernbalansräkningen (noll).

Vid återföring av ersättningsfonden och motsvarande minskning av skattemässigt värde på ersättningsinvesteringen blir den uppskjutna skatteskulden i stället hänförlig till den skattepliktiga temporära skillnaden på ersättningsinvesteringen.

Sammanfattning

På grund av kravet i 31 kap IL måste avsättning till ersättningsfond göras i redovisningen efter att skadan skett för att skattemässig effekt ska uppnås, det vill säga för att försäkringsersättning minskat med värdeminskningens belopp inte ska bli en skattepliktig intäkt. Undantaget är ersättningsfond för mark.

Vid tillämpning av räkningsenlig avskrivning kräver IL samstämmighet mellan redovisning och beskattning. Detta erhålls genom att redovisa överavskrivningar som bokslutsdisposition och motsvarande förändring av ackumulerade överavskrivningar.

Om räkningsenlig avskrivning inte tillämpas, oavsett tillgångsslag och skäl, saknas behov av samstämmighet mellan redovisade och skattemässiga värden. De temporära skillnader som då uppstår behöver i stället beaktas i redovisningen genom redovisning av uppskjuten skatt.

Vid upprättandet av koncernredovisning föreligger inget krav på samstämmighet mellan redovisning och beskattning och några obeskattade reserver redovisas därför inte vare sig avseende ersättningsfond eller ackumulerade överavskrivningar. De temporära skillnader som uppstår när reglerna i 31 kap IL tillämpas i juridisk person avspeglas i stället i form av redovisning av uppskjuten skatt i koncernredovisningen.

Bifogat finns tre exempel för att åskådliggöra behandlingen av ersättningsfonden enligt K3 Exempel 1 och exempel 2 avser redovisning i juridisk person och exempel 3 avser redovisning både i juridisk person och koncernredovisning.